



# MLJ

مجله حقوق پزشکی

ویژه نامه نوآوری حقوقی، ۱۴۰۰

Journal Homepage: <http://ijmedicallaw.ir>



مقاله پژوهشی

## امکان سنجی اجرای خصوصی مجازات‌های اصلاح‌مدار اجتماعی جایگزین در حقوق ایران با

### مطالعه تطبیقی تجربیات عملی حقوق آمریکا

عزت‌اله خورشیدی<sup>۱</sup>، محسن شکرچی‌زاده<sup>۲\*</sup>، راضیه قاسمی کهریزسنگی<sup>۳</sup>

۱. دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، گروه حقوق، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران.

۲. استادیار، گروه حقوق، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران.

۳. استادیار، گروه حقوق، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران - گروه حقوق جزا، واحد تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

#### چکیده

**زمینه و هدف:** واگذاری اجرای مجازات‌ها به بخش خصوصی مکرراً مورد نقد قرار گرفته است. با وجود این امر، دخالت بخش خصوصی در مجازات‌های نهادهای جایگزین حبس یا مجازات اجتماعی، به طرز چشمگیری رو به افزایش است. در کشور آمریکا مشارکت بخش خصوصی در این گروه از مجازات‌ها جلوه بسیار پررنگی دارد. در حقوق ایران اما انتقادات سنگینی به این رویکرد وارد است. گرچه علی‌رغم آن می‌توان گرایش به این رویکرد را در راستای برخی اندیشه‌ها در حقوق کیفری و پاره‌ای از مقررات دانست. بررسی بسترهای اجرایی کردن دخالت بخش خصوصی در کیفرهای اجتماعی، ابتدئاً مستلزم پرداختن به مصداق‌های کیفرهای اجتماعی در حقوق کشورهای مختلف است که در این پژوهش تمرکز اصلی بر سیستم حقوق آمریکا می‌باشد. در گام بعدی سعی شده بسترهای اجرایی سازی این رویکرد در ایران مورد بررسی قرار گیرد.

**مواد و روش‌ها:** این تحقیق از نوع نظری بوده روش تحقیق به صورت توصیفی تحلیلی می‌باشد و روش جمع‌آوری اطلاعات بصورت کتابخانه‌ای است و با مراجعه به اسناد، کتب و مقالات صورت گرفته است.

**یافته‌ها:** یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که واگذاری اجرای برخی از پاسه‌های اصلاح‌مدار به نهادهای خصوصی می‌تواند مزایای بسیاری داشته باشد. از جمله آنها، استفاده از نیروهای متخصص و کارآمد بخش خصوصی در جهت بازدهی و اثربخشی هرچه بیشتر کیفر است که وسیله‌ای برای تحقق بخشیدن به اهداف سیاست مشارکتی و کاستن از تورم سیستم قضایی در بخش اجرای مجازات‌ها است. به تبع این امر می‌توان گامی ارزشمند در جهت نیل به مقاصد مجازات‌های اجتماعی برداشت.

**ملاحظات اخلاقی:** در تمام مراحل نگارش پژوهش حاضر، ضمن رعایت اصالت متون، صداقت و امانت‌داری رعایت شده است.

**نتیجه‌گیری:** واگذاری اجرای بخشی از مجازات‌ها به بخش خصوصی، به دلیل حاکمیت دیدگاه منفعت محور در این بخش، می‌تواند چالش‌هایی همچون عدم رعایت عدالت، سودجویی از محکومان و اعمال فشارهای بیش از استحقاق مجرم را به همراه داشته باشد. اما از سوی دیگر با ایجاد تغییرات و اصلاحاتی چند، می‌توان علاوه بر رفع معایب این سیستم، از منافع آن بهره برد. برای مثال افزایش قدرت سیستم نظارتی، شفافیت و صراحت در نحوه اجرای مجازات‌های موردی و مشخص و بررسی نواقص و معایب در بازه‌های زمانی معین، می‌تواند سبب رفع چالش‌های مذکور گردد. در ایران به واسطه نوپا بودن این رویکرد، بررسی بیشتر ابعاد مختلف آن، همچنین پوشش خلأهای قانونی در این زمینه ضروری می‌نماید.

#### اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۹۹/۱۲/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۴/۲۹

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۰۷/۱۰

#### واژگان کلیدی:

خصوصی‌سازی  
مجازات‌های جایگزین  
حقوق ایران  
حقوق ایالات متحده آمریکا

#### \* نویسنده مسؤول:

محسن شکرچی‌زاده

آدرس پستی: ایران، نجف آباد،  
دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد،  
گروه حقوق.

کد پستی: ۴۳۱۳۱-۸۵۱۴۱

تلفن: ۳۱-۴۲۲۹۲۹۲۹

پست الکترونیک:

Mohsen.Shekarchi@gmail.com

**۱. مقدمه**

امروزه متخصصان حوزه کیفرشناختی - جرم‌شناختی بر این باورند که لازم است در راستای پوشش دادن به مقاصد مختلف مجازات، از واگذاری صرف مجازات به بخش دولتی فاصله گرفته و از متخصصین حوزه‌های مختلف یاری طلبید. این سیاست مشارکتی را می‌توان در حقوق کشورهای مثل انگلستان و آمریکا به وضوح مشاهده نمود. با وجود بیشتر شدن شمار زندانیان چالش‌های متعددی برای کشورهای مختلف از جمله ایران ایجاد شده است و در راستای حل این معضل، دولت‌ها سعی در افزایش سیاست ارفاق به مجرمین در مرحله قانون‌گذاری، صدور حکم و اجرای مجازات دارند. از نمونه‌های این سیاست می‌توان به راهکارهای کوتاه‌مدتی همچون مرخصی و راهکارهای بلندمدتی همچون تعلیق اجرای مجازات اشاره نمود. واگذاری اجرای بخشی از مجازات به نهادهای غیردولتی نیز یکی از همین سیاست‌هاست. یکی از اهداف پژوهش حاضر پرداختن به این پرسش است که خصوصی‌سازی اجرای کیفر در ایران مستلزم وجود چه بستری بوده و به چه شکلی و در کدام جرایم باید اعمال گردد. همچنین محدوده‌ی تکالیف و اختیارات نهاد خصوصی چیست. پرسش دیگر بررسی این رویکرد و چالش‌های آن در کشور آمریکا و تطبیق آن با سیستم حقوق ایران می‌باشد. در این پژوهش نخست، به زمینه‌های ظهور و افزایش عملکرد نهادهای خصوصی در مجازات‌های اصلاح‌مدار جایگزین پرداخت شده و سپس گونه‌های مورد کاربرد در حقوق آمریکا، بسترهای توسل به خصوصی‌سازی و اجرای مجازات‌های اجتماعی اصلاح‌مدار از سوی نهادهای خصوصی غیردولتی مورد مطالعه قرار گرفته است. در ادامه به یک نمونه از اجرای مجازات‌های خصوصی اصطلاح‌مدار نسبت به نوجوانان اشاره گشته و در نهایت چالش‌های کلان این سیاست در حقوق آمریکا، مورد بررسی واقع شده است.

**۲. ملاحظات اخلاقی**

در تمام مراحل نگارش پژوهش حاضر، ضمن رعایت اصالت متون، صداقت و امانت‌داری رعایت شده است.

**۳. مواد و روش‌ها**

این تحقیق از نوع نظری بوده روش تحقیق به صورت توصیفی تحلیلی می‌باشد و روش جمع‌آوری اطلاعات بصورت کتابخانه‌ای است و با مراجعه به اسناد، کتب و مقالات صورت گرفته است.

**۴. یافته‌ها**

به نظر می‌رسد که دخالت نهادهای خصوصی غیردولتی به عنوان مجری برخی از پاسخ‌های اصلاح‌مدار جایگزین می‌تواند در عین تقویت سیاست مشارکتی، با کاهش تراکم پرونده‌های کیفری موضوع اجرا و افزایش دقت در آن از طریق جلب همکاری متخصصان بخش خصوصی اهداف کیفرهای اجتماعی را نیز محقق نماید. با این وجود تأکید بر انگیزه درآمدزایی و کسب سود از محکومان و همچنین برخی از چالش‌های ساختاری-اجرایی مانند تبعیض و توسل به خشونت می‌توانند بر کارایی این نوع اجرای مجازات سایه افکند. از این جهت تقویت نظارت‌ها و اجرای موردی و محدود توأم با بیان‌گیری و آسیب‌شناسی دوره‌ای عملکرد می‌تواند از تحقق چنین موانعی جلوگیری نماید. در حقوق کیفری ایران این سیاست در ابتدای راه است و به رغم پیش‌بینی برخی از جنبه‌های آن، اما بسیاری از مولفه‌ها و تشریفات عملی آن مسکوت مانده که خود نیازمند قانون‌گذاری فنی‌تری در این خصوص است.

**۵. بحث****۵-۱. پیشینه تحقیق**

مجازات‌های جایگزین به عنوان یکی از متغیرهای پژوهش حاضر مورد توجه نویسندگان قرار گرفته است که در ادامه به مهم‌ترین آثار در این زمینه اشاره خواهیم کرد.

مقاله «بررسی مجازات‌های اجتماعی جایگزین حبس و کاهش جرم» نوشته داود پرچمی و فاطمه درخشان که در سال ۱۳۹۷ به چاپ رسیده است. از نظر نویسندگان، مجازات حبس با وجود تبعات منفی برای افراد، جامعه و دولت، سهم بالایی در احکام صادره دادگاه‌ها داشته و در عین حال بر جلوگیری از تکرار جرم تأثیر کمی دارد. مجازات‌های جایگزین حبس به

عنوان بارزترین تلاش برای رفع این نقیصه محسوب می‌شود. در تعیین مجازات‌های جایگزین می‌توان نظام مجازاتی بر مبنای شرایط اجتماعی وقوع جرم در نظر گرفت که در این پژوهش، نظام مجازات‌های اجتماعی نامیده شده است. مجازات‌های اجتماعی نظامی است که در آن احکام، با در نظر گرفتن شرایط وقوع و نوع جرم، شرایط مجرم و میزان برخورداری او از سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی و شرایط بزه‌دیده صادر می‌شود. این مقاله به بررسی قابلیت جلوگیری ارتکاب جرم مجازات‌های جایگزین حبس و مجازات‌های اجتماعی در مقایسه با مجازات زندان می‌پردازد. در این تحقیق که مطالعه‌ای کیفی است، با ۶۵ نفر از قضات و حقوقدانان با روش انتخاب هدفمند مصاحبه شده است. داده‌ها با مصاحبه‌های نیمه‌ساخت یافته جمع‌آوری و تحلیل آن‌ها با روش تحلیل محتوای کیفی جهت‌دار و تحلیل تماتیک انجام شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که اکثریت پاسخگویان مجازات‌های اجتماعی را به شرط اجرای صحیح، بیش از مجازات حبس بر کاهش جرم موثر دانسته و این نوع مجازات‌ها را دارای پیامدهای منفی زندان نمی‌دانند (۱).

مقاله «عوامل مؤثر بر صدور مجازات‌های جایگزین حبس» نوشته داوود خاکسار و حسین غلامی که در سال ۱۳۹۸ به چاپ رسیده است. از نظر نویسندگان، دیدگاه‌های نوین جرم‌شناسی، کیفرشناسی و جامعه‌شناسی جنایی که تا حدودی مبتنی بر اصلاح و درمان مجرمین و بازپذیری اجتماعی آن‌هاست، تأثیرات شگرفی را بر حقوق کیفری که صرفاً دارای جنبه‌های سزادهی محض است بر جای گذاشته و از این طریق موجبات اثبات ناکارآمدی برخی از انواع مجازات‌ها من جمله زندان را فراهم آورده است. روند تعدیل تفکرات کیفرگرا و اصلاح ساختار آسیب‌زای زندان، امروزه استفاده از جایگزین‌های حبس در دستور کار قرار گرفته و قانون‌گذار ایرانی تقریباً ۵ درصد از مواد کتاب ق. م. ا (۱۳۹۲) را به این دست از مجازات‌ها اختصاص داده است. لیکن باید مشخص شود چه عواملی موجبات استفاده و یا عدم استفاده از این دست مجازات‌ها را فراهم می‌آورد؟ قضات برای استفاده از این ابزارهای اصلاحی و درمانی با چه چالش‌هایی روبرو

هستند؟ پاسخ‌گویی به این سؤالات در گرو تجزیه و تحلیل آراء صادره از محاکم است که در این تحقیق با استفاده از نرم‌افزار تحلیلی SPSS انجام شد. در نتیجه این بررسی می‌توان گفت بعضی از انواع مجازات‌های جایگزین حبس من جمله جزای نقدی روزانه و خدمات عام المنفعه فاقد کارایی عملی هستند و برخی متغیرها من جمله نوع جرم، نوع مجازات، پیشینه کیفری شغل متهم بر نوع و میزان اعمال مجازات‌های جایگزین حبس از سوی قضات تأثیرگذار است (۲).

متغیر دوم پژوهش حاضر یعنی مسأله خصوصی‌سازی اجرای مجازات‌ها به صورت بسیار محدود و در قالب موضوع تشکیل زندان‌های خصوصی مورد توجه قرار گرفته است که در همین راستا می‌توانیم به مقاله «شکل‌گیری زندان‌های خصوصی و مطالعه تطبیقی آن در ایران و آمریکا» نوشته احمد حاجی‌ده‌آبادی و مرتضی جلیل‌زاده اشاره کنیم. از نظر نویسندگان، در زندان‌های خصوصی آمریکا در قرون ۱۸ و ۱۹، محکومین را به کارهای طاقت‌فرسا می‌گماردند و نفع زیادی از زندانیان برده می‌شد اما امکانات بسیار کمی در اختیار این کارگران ارزان‌قیمت قرار می‌گرفت. از اواخر دهه ۱۹۷۰ شکل جدیدی از زندان‌های خصوصی در آمریکا پا به عرصه زندان‌بانی گذارد. این زندان‌ها هر چند معضلات زندان‌های خصوصی قرون ۱۸ و ۱۹ را نداشت، معایب جدیدی به وجود آورد. این معایب حقوق بشری تا حدی بوده است که می‌توان آن را بسیار فاجعه‌بارتر از زندان‌های خصوصی سنتی دانست. در حقوق ایران نیز خصوصی‌سازی در زندان‌های عادل‌آباد شیراز و وکیل‌آباد مشهد دنبال شد. اما به وجود آمدن مشکلاتی، راه را بر گسترش خصوصی‌سازی زندان‌ها بست (۳). مقاله «خصوصی‌سازی زندان در حقوق جزای ایران» نوشته مهدی کلان‌فر نیانی که در سال ۱۳۹۶ به چاپ رسیده است. از نظر نویسنده، خصوصی‌سازی امور زندان‌ها، پدیده‌ی نوظهوری نیست. بلکه خصوصی‌سازی امور زندان‌ها به عنوان روشی جدید برای افزایش ظرفیت زندان‌های موجود همراه با بالا بردن کیفیت با هزینه کمتر، تلقی می‌شود. در اعصار گذشته، زندان‌های خصوصی به اشکال مختلف سنتی و مدرن وجود داشته‌اند. به طوری که قبل از شکل‌گیری قدرت عمومی

زندانیان شده است. از طرفی نیز با توجه به گسترش چالش‌های مختلف در سطح جوامع و بالا بودن هزینه‌ها، دولت‌ها به دنبال سیاست کوچک کردن دولت و افزایش میزان مشارکت بخش خصوصی هستند. در واقع دولت‌ها به دنبال محول کردن بخشی از وظایف خود به بخش خصوصی هستند. در حقوق کیفری ایران نیز به رغم نگرش منفی نسبت به خصوصی‌سازی اجرای زندان، اما می‌توان دخالت نهادهای جامعه‌ی در مجازات‌های اصلاح‌مدار اجتماعی را با برخی آموزه‌ها همسو دانست و برخی از مقررات نیز بر این امر تأکید دارند. در نتیجه به نظر می‌رسد که با در نظر گرفتن حساسیت‌های موجود نسبت به اجرای مجازات‌های اصلی توسط بخش خصوصی، می‌توان به سمت اجرای مجازات‌های جایگزین توسط بخش خصوصی متمرکز شد؛ در گام اول نیز لازم است که امکان‌سنجی اجرای این سیاست در نظام حقوقی ایران را مورد بحث و بررسی قرار داد.

#### ۴-۵. محدودیت‌های پژوهش

متغیرهای پژوهش حاضر، محدودیت‌های موضوعی آن را نیز مشخص می‌کنند. در این پژوهش تمرکز ما بر امکان‌سنجی اجرای مجازات‌های جایگزین توسط بخش خصوصی می‌باشد. در این پژوهش رویکردی تطبیقی اتخاذ شده است. علت انتخاب کشور آمریکا برای مطالعه‌ی تطبیقی موضوع حاضر این است که آمریکا به مانند ایران با معضل افزایش جمعیت کیفری زندانیان مواجه است و از سوی دیگر، کشور آمریکا یکی از یازده کشوری است که از زندان‌های خصوصی و سیاست خصوصی‌سازی زندان را در قلمرو خود پیاده کرده و کاربرد قابل توجه و گسترده‌ای را به این سیاست داده است. به علاوه اینکه این کشور در وارد ساختن نهادهای مختلف و متعددی در قالب مساعدت در اجرای مجازات رویکرد قابل توجهی دارد.

در جوامع مختلف، اجرای مجازات در دست اشخاص قدرتمند قبایل بود؛ اما پس از شکل‌گیری دولت‌ها به شکل امروزی، اشخاص خصوصی نیز حق دخالت در اجرای مجازات و یا اداره زندان‌ها را پیدا کردند. در زندان‌های ایران استفاده از خدمات بخش خصوصی سابقه‌ای ۵۰ ساله دارد. قبل از انقلاب اداره تأسیسات زندان‌های عادل‌آباد و وکیل‌آباد به بخش غیردولتی واگذار شده بود. پس از انقلاب با تدوین سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، گام‌هایی در جهت توانمندسازی بخش خصوصی به منظور کاهش تدریجی حجم دولت، انجام شد. قوانین و مقررات مربوط به زندان‌ها در کشورمان، تغییر و تحولات بسیاری را پشت سر گذاشته‌اند. واگذاری در زندان وکیل‌آباد مشهد به صورت نیمه‌خصوصی انجام شد و در زندان عادل‌آباد شیراز واگذاری کامل صورت گرفت. در هر دو مورد، پس از طی دوره‌ای نه چندان طولانی، اجرای طرح خصوصی‌سازی متوقف شد. حال سوالی که به ذهن متبادر می‌گردد آن است که خصوصی‌سازی زندان‌ها در ایران چه جایگاهی داشته و آیا تجربیات موفق در این زمینه وجود داشته است یا خیر؟ در پژوهش حاضر در پی دستیابی به پاسخ این پرسش بر خواهیم آمد (۴).

#### ۲-۵. نوآوری تحقیق با عنایت به تحقیقات مشابه

همان‌طور که در قسمت پیشینه پژوهش مشاهده شد، هیچ پژوهشی که به طور خاص اولاً خصوصی‌سازی اجرای مجازات‌ها (اعم از حبس و...) را در فضای حقوق ایران امکان‌سنجی کرده باشد، انجام نشده است. ثانیاً در پژوهش حاضر تأکید بر اجرای مجازات‌های اصلاح‌مدار اجتماعی جایگزین توسط بخش خصوصی می‌باشد که این موضوع نیز در هیچ پژوهشی مورد توجه قرار نگرفته است.

#### ۳-۵. اهمیت و ضرورت پژوهش

با گذشت زمان و افزایش میزان جمعیت و همچنین ورود متغیرهای جدید به فضای روابط تابعان حقوق (مانند فضای مجازی)، دامنه جرم‌انگاری رفتارهای افراد توسط قانون‌گذار نیز افزایش یافته است. همین امر موجب افزایش جمعیت کیفری

## ۵-۵. زمینه‌های افزایش عملکرد نهادهای خصوصی در مجازات‌های اصلاح‌مدار جایگزین

واقعیت غیرقابل انکار در حقوق کیفری آمریکا آن است که در آینده‌ای نزدیک، بیش از دو میلیون مجرم به صورت روزانه در ایالات متحده آمریکا، روانه‌ی حبس خواهند شد. در چنین شرایطی، قواعد آمره به نظر روشن و صریح می‌رسد و جرم‌شناسان می‌بایستی راه‌حل‌های واقع‌گرایانه‌ای ارائه دهند که راجع به چه نحوی می‌توان، زندان‌های کنونی را به صورت محیط‌های انسانی و کارآمد درآورد (۵). با وجود چنین دغدغه‌هایی، که کشور ایران نیز با آنها روبه‌رو می‌باشند، شرکت‌های زندان‌های انتفاعی با ورود به شیوه‌ها و مجازات‌های اصلاح‌مدار سوق یافتند و در قالب‌هایی چون زندان‌های خصوصی، ایجاد خانه‌های موسوم به خانه‌های نیمه راه، مراکز تعلیق و آزادی مشروط و مراکز توانبخشی ایفای نقش نمودند. شرکت‌های خصوصی که اصلاحات جایگزین را انجام می‌دهند - که اغلب همان شرکت‌های انتفاعی هستند که زندان‌های خصوصی را اداره می‌کنند - دقیقاً همان انگیزه سود مبتنی بر سود را دارند و تمایل دارند از همان مدل‌های تجاری استفاده کنند. به اعتقاد یکی از نویسندگان، انگیزه‌ی کسب سود فعالیت این شرکت‌ها را گسترش داده است، تا جایی که علاوه بر زندان‌ها، مراکز بازپذیرسازی و توانبخشی و همچنین سایر جایگزین‌های اصلاح‌مدار<sup>۱</sup> را نیز در اختیار گرفته و در آنها ایفای نقش می‌نمایند (۶). لذا در حال حاضر عمده شرکت‌های خصوصی‌ای که قسمت قابل توجهی از مجازات‌های اجتماعی در آمریکا را متولی شده‌اند عبارتند از شرکت اصلاحات آمریکا موسوم به (CCA) و گروه موسوم به (GEO). در کنار این دو نهاد خصوصی، نهادهای متعددی نیز فعالیت می‌کنند که از جمله آنها می‌توان به اصلاحات ایرلند، ال سی اس، مدیریت و آموزش اصلاح و غیره اشاره نمود. به دلیل نگرانی از اصلاح مجازات، سرمایه‌گذاران و شرکت‌های زندان خصوصی سرمایه‌گذاری خود را در خدمات اصلاح‌مدار جایگزین مانند خانه‌های نیمه راه خصوصی، نظارت

الکترونیکی، تعلیق مراقبتی و آزادی مشروط توسط نهادهای خصوصی، مراکز "تعهد مدنی" برای متخلفین جنسی و مراکز درمانی مسکونی غیرانتفاعی آغاز کرده‌اند. اعتقاد بر این است که "گزینه‌های دیگر" برای حبس می‌تواند بسیار سودآور باشد، به ویژه اگر به طور مشابه به زندان‌های خصوصی اداره شود (۷).

طبق آماری، در سال ۲۰۱۵ در آمریکا حدود ۱۹۳ هزار بزهکار تحت نظام زندان‌های خصوصی قرار دارند (۸). این تعداد اما مجرمان بسیار دیگری را که وارد مدار مجازات خصوصی می‌شوند، در نظر نمی‌گیرد، که شامل زندان‌های خصوصی<sup>۲</sup>، تعلیق مراقبتی خصوصی<sup>۳</sup>، نظارت پس از آزادی خصوصی<sup>۴</sup> و توانبخشی خصوصی/خانه‌های نیمه راه<sup>۵</sup> و همچنین برون‌سپاری خدمات ضروری زندانیان مانند حمل و نقل، مراقبت‌های بهداشتی، تلفنی و غذا. تقریباً هشت درصد از زندانیان در مراکز تصحیح خصوصی نگهداری می‌شوند و احتمالاً تعداد آنها نیز مانند سود شرکت افزایش می‌یابد. کل درآمدهای مربوط به اصلاحات خصوصی بیش از ۳/۳ میلیارد دلار در سال است و مدیران زندان‌های خصوصی در شرکت‌های پیشرو بسته‌های گرامت عظیمی را درگیر می‌کنند، در برخی موارد میلیون‌ها دلار سود متعلق به مجازات در هنگام خصوصی‌سازی مجازات است (۹).

در حقوق ایران، اگرچه سیاست خصوصی‌سازی در مجازات زندان چندان مود توجه رویکرد قانونی و رویکرد عملی قرار نگرفته است، اما به موجب مقررات مختلف می‌توان زمینه‌های توسل به همکاری نهادهای خصوصی در پیاده‌سازی سیاست‌های اصلاحی جایگزین را موجود یافت. در برنامه ششم توسعه در ضمن اشاره به "بهبود بخشیدن به وضعیت زندان‌ها و بازداشتگاه‌ها"، به طور خاص در بند ۵ از بند پ ماده ۱۱۳ با عنوان قسمت همکاری‌های بخش‌های غیردولتی در زمینه‌های حرفه‌آموزی، اشتغال حین حبس و پس از آزادی، آموزش، سلامت و درمان، طرح‌های حمایتی از خانواده زندانیان و

<sup>2</sup> Private jails

<sup>3</sup> Private probation

<sup>4</sup> Private post-release supervision

<sup>5</sup> Private rehabilitation/halfway houses

<sup>1</sup> Correctional alternatives

بسیار تکان‌دهنده بود، بدتر از شرایطی که توسط مکان‌های دولتی اداره می‌شد. تنها در یک سال، ۱۸۵ بزهکار از خانه‌ها فرار کردند، بسیاری از آنها بزهکاران خشن بودند و زندگی در این مراکز خطرناک و کنترل نشده بود. مشکلات مربوط به خانه‌های نیمه راه CEC به نیوجرسی محدود نمی‌شود. در سال ۲۰۱۱، یک زندانی در ایالت ایندیانا به دلیل عوارض بارداری درمان نشده درگذشت (۱۰).

### ۵-۶-۲. اجرای برنامه‌های اصلاح‌مدار در زندان‌های خصوصی

یکی از گونه‌های اجرایی خاص در پیاده‌سازی تدابیر اصلاح‌مدار توسط نهادهای خصوصی را می‌توان اجرا در محیط زندان‌های خصوصی تصور نمود، رویه‌ای که در حقوق آمریکا یکی از سیاست‌های قابل توجه است. این بُعد از سیاست خصوصی‌سازی بدین معناست که علاوه بر ماهیت خصوصی مجازات‌های اصلاح‌مدار، محل اجرا نیز همان نهادهای خصوصی است. این شیوه با توجه به معضلات عملی و چالش‌های قابل توجهی که در آمریکا به دنبال داشته است در عین اجرا، اما به دیده انتقاد نگریسته می‌شود (۶). در ایران نیز با نظر به نگرش منفی نسبت به زندان‌های خصوصی، اجرای این نوع از خصوصی‌سازی با تردید مواجه می‌باشد. مضافاً اینکه معایب زندان در چنین روشی آن هم نظر به دغدغه‌ی اجرای مجازات‌های اصلاح‌مدار بر کارکرد مثبت این سیاست‌های اصلاحی و بازپذیرسازی محکومان سایه می‌افکند. به همین دلیل شاید رویکرد میانه‌ی موجود در خانه‌های موسوم به خانه‌های نیمه راه به دلیل دغدغه‌ی خروج از محیط زندان و معایب آن منطقی‌تر به نظر برسد.

### ۵-۷. بسترهای دخالت نهادهای خصوصی غیردولتی در مجازات‌های اصلاح‌مدار جایگزین

با توجه به این نگرش خصوصی‌سازی اجرای مجازات حبس، به عنوان شدیدترین مجازات، به تدریج رویکرد مذکور نسبت به سایر کیفرها مجال طرح پیدا کرد و در این راستا می‌توان در سایر مجازات‌ها نیز کاهش مسئولیت‌های دولتی و تفویض

کمک به خودکفایی زندان‌ها همکارهی نهادهای غیردولتی به رسمیت شناخته شده است، لذا فارغ از خصوصی‌سازی اجرای زندان‌ها، جلب مشارکت نهادهای غیردولتی در سیاست‌های اصلاح‌مدار جایگزین مورد پذیرش قرار گرفته شده است.

### ۵-۶. گونه‌های اجرای خصوصی مجازات‌های اصلاح‌مدار جایگزین

نظر به مصادیق متعددی که به شکلی خصوصی و اجرای نهادهای اصلاح‌مدار جایگزین زندان، با هدف نظارت بیشتر و اجرای نظام‌مند و در مواردی نیز با توجه به نوع آن پاسخ‌ها، مکان‌هایی برای این نهادهای اصلاح‌مدار از سوی متولی غیردولتی اختصاص داده می‌شود. گاه نیز در زندان‌های خصوصی، این تدابیر اصلاح‌مدار اجرایی می‌شوند؛ اما در مواردی که در حقوق ایران نیز مدنظر است، نهادهای خیریه می‌باشد.

### ۵-۶-۱. خانه‌های خصوصی موسوم به نیمه راه و برنامه‌های ورود مجدد

یکی از مصادیق مهم در زمینه پیاده‌سازی خصوصی پاسخ‌های اصلاح‌مدار نسبت به محکومان، خانه‌ی فوق‌الذکر است که خانه‌های نیمه راه یا خانه‌های واسطه‌ای میان زندان و ورود مجدد به جامعه می‌باشند. تأسیس این نهادها با حمایت گروه‌های مختلفی مانند گروه سرمایه‌داری GEO است. هدف اساسی چنین مکان‌هایی توانبخشی محکومان و آماده‌سازی ورود آنها به جامعه است و با برنامه‌هایی مانند آموزش حرفه‌ها، درمان حالت‌های جرم‌زای بزهکاران و کاهش آثار منفی زندان‌ها بر محکومان است. در ایالت نیوجرسی این اقدام به تأسیس چنین مکان‌هایی در دهه‌ی ۱۹۹۰ آغاز گردید. اما گروه فوق‌الذکر از سال ۲۰۱۱ اقدام به نظام‌سازی ارائه‌ی خدمات مختلف در زمان توانبخشی محکومان کرده است. این در حالی است که تجارب عملی مختلف در این کشور نشان از نگران‌کننده بودن نتایج این خانه‌های به اصطلاح خانه‌های اصلاح بوده است. شرایط در این خانه‌های نیمه راه خصوصی

<sup>۱</sup> Private Halfway Houses and Re-Entry Programs



اجرا منعکس کنند. در این زمینه، مددکار اجتماعی در هر دوره بر نتیجه ارزیابی نظارت کرده و در پایان مراتب را به قاضی اجرا گزارش می‌کند.» این ماده در فصل دوم این آیین‌نامه و با عنوان نحوه اجرای قرار تعویق صدور حکم و تعلیق اجرای مجازات مرتبط می‌باشد.

بند پ ماده ۱۲ از آیین‌نامه فوق یکی از وظایف سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی را در رابطه با نظام نیمه‌آزادی چنین بیان نموده است «تعامل، هماهنگی و همکاری لازم با دستگاه‌های اجرایی، تعاونی‌ها، سازمان‌های مردم‌نهاد و بخش خصوصی و انعقاد تفاهم‌نامه در اجرای نظام نیمه‌آزادی در چارچوب بودجه و اعتبارات سازمان». البته بند الف از این ماده درباره «تأسیس مرکز نیمه‌آزادی و تشکیل مراکز متناظر آن در ادارات کل استان‌ها، به منظور اجرای برنامه‌ها و تحقق اهداف نظام نیمه‌آزادی در اجرای ماده (۵۶) قانون» خود یکی از مصادیق پذیرش تأسیس به شکلی کلی که می‌تواند با همکاری سازمان‌های غیردولتی باشد. در ذیل همین مجازات نیمه‌آزادی است که ماده ۱۴ از آیین‌نامه فوق مقرر داشته است «محل اجرای فعالیت‌های مورد حکم دادگاه در نظام نیمه‌آزادی می‌تواند در هر محلی از قبیل دستگاه اجرایی یا محل اقامت سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از عمومی یا غیردولتی باشد». همچنین در رابطه با ارائه خدمات عمومی و اجرا از سوی نهادهای خصوصی نیز پذیرش نهادهای پذیرنده غیردولتی با عنوان "مؤسسات دولتی و عمومی غیردولتی" به طور محدود در بندهای ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۷۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۳ مشاهده می‌شود.

#### ۵-۸. گسترش و گونه‌های خصوصی‌سازی اجرای

##### پاسخ‌های اصلاح‌مدار نسبت به نوجوانان

نگرانی‌های ناظر به خصوصی‌سازی نهادهای اصلاح‌مدار در خصوص نوجوانان نیز مطرح است. در حال حاضر بیش از ۴۰،۰۰۰ کودک در مراکز اصلاحی خصوصی قرار دارند. این رقم تقریباً معادل ۴۰ درصد از تمام بزه‌کارانی است که از موضوع نهادهای خصوصی هستند (۱۱). بالا بودن این رقم در

برخی مسئولیت‌های اجرایی و پیاده‌سازی را مشاهده نمود. رویکرد کلی آن است که کشورهای مختلف برای توسل به سیاست خصوصی‌سازی اجرای مجازات یک یا ترکیبی از این دلایل را مطرح می‌کنند: انسانی‌تر کردن اجرای مجازات؛ توجه به ابعاد حقوق بشری مجازات؛ کاهش بار تراکم مجازات‌های موضوع اجرای نهادهای دولتی؛ افزایش دقت و کاهش میزان اشتباه در اجرای مجازات‌ها از سوی نهادهای دولتی. در کشور آمریکا می‌توان ترکیبی از این دلایل را مشاهده نمود که از این جهت حقوق آن کشور در فرآیند اجرای مجازات، نهادهایی را به رسمیت می‌شناسد که اعضای آنها دولتی نبوده و پیشنهادات موثر و لازم‌الاجرای می‌دهند. به نظر می‌رسد در حقوق کیفری ایران، اگر خصوصی‌سازی وارد فرآیند اجرای احکام کیفری شود دلیل عمده آن را می‌توان در رویکرد عملی کاهش تراکم و تعداد آمار بالای موضوع اجرای انواع احکام کیفری باشد. لذا در قالب این رویکرد، می‌توان دریافت که منفعت‌محوری چندان جایگاه ندارد. اما اینکه در حقوق ایران سیاست خصوصی‌سازی اجرای مجازات‌ها می‌تواند به افزایش دقت در اجرای احکام کیفری منتهی شود خود به فرآیند اجرایی و تشریفات عملی و چگونگی پیاده‌سازی آنها بستگی دارد؛

همکاری در پیاده‌سازی دستورهای حین تعلیق و تعویق می‌تواند از جمله بسترهای مشارکت نهادهای خصوصی با نهادهای دولتی باشد، زیرا غالب این دستورها محدودیت خاصی در اجرا از سوی نهادهای دولتی نداشته و صلاحیت مقام قضایی در آنها گسترده است. به علاوه به موجب قسمت اخیر بند ۸ ماده ۸ آیین‌نامه نحوه اجرای قرار تعلیق اجرای مجازات، آزادی مشروط، قرار تعویق صدور حکم، نظام نیمه‌آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه‌های الکترونیکی و مجازات‌های جایگزین حبس مصوب ۱۳۹۸ ریاست قوه قضائیه «... قاضی اجرا با توجه به نوع دوره و مدت زمانی پیش‌بینی شده در رأی دادگاه از طریق مؤسسات یا نهادهایی که مورد تأیید مراجع قانونی ذی‌ربط است، اقدام می‌کند، قاضی اجرا به اشخاص یا نهادهای مجری دوره‌های مذکور اعلام می‌کند که ارزیابی عملکرد آموزشی مرتکب را در پایان هر دوره به قاضی

کشور آمریکا اهمیت بحث از بکارگیری نهادهای خصوصی در اجرای مجازات‌های اصلاح‌مدار را به بحثی بسیار مهم و جدی تبدیل می‌نماید.

مطالعات مختلفی که برخی از پژوهشگران در رابطه با این نهادها انجام داده نشان می‌دهند که مشکلات قابل توجهی از قبیل مدیریت بد، نظارت اندک، توسل به خشونت در رفتار با کودکان و نوجوانان، سوءاستفاده جنسی از کودکان و نوجوانان و غیره از جمله معضلات اجرای این تدابیر توسط نهادهای خصوصی بوده است. با این وجود، ایالتی مانند فلوریدا بدون در نظر گرفتن نتایج مطالعات، اجرای تمام برنامه‌ها و تدابیر اصلاح‌مدار مرتبط با کودکان و نوجوانان را به موسسات خصوصی واگذار نمود (۶).

همانطور که پیش از این ذکر شده، ضمانت‌های اجرایی بینابین عموماً در نهادهای اصلاحی ایالتی (همانند مرکز اصلاحات اجتماعی اقامتی، کمپ‌های تعلیق مراقبتی منطقه‌ای و غیره) قرار نمی‌گیرند. در واقع، چندین ایالت در پی ایجاد مکان‌های خاصی برآمده‌اند که نه توسط ایالت‌ها و نه شکل دولتی، بلکه توسط مناطقی مشخص اداره می‌شود. محدودیت خاصی بر محل تأسیس و اجرای این پاسخ‌ها وجود ندارد و به همین دلیل این مکان‌های مشخص می‌توانند در مناطق روستایی، همانند کمپ‌ها و مزارع تعلیق مراقبتی، مستقر و تأسیس شوند (۱۲). همچنین، خانه‌های گروهی و مراکز اصلاحات اجتماعی اقامتی نیز غالباً در مناطق حاشیه‌ی شهری ساخته شده‌اند. آنچه که پاسخ‌های بینابین اقامتی را از غیراقامتی متمایز می‌سازد، سطح نظارت و کنترلی است که بر روی بزهکاران نوجوان اعمال می‌گردد. بدین تعبیر که میزان نظارت در پاسخ‌های اقامت‌مدار<sup>۱</sup> بیشتر از پاسخ‌های غیراقامتی است و به همین دلیل نویسندگان حقوق کیفری آمریکا از واژه‌ی اقامت برای نشان دادن میزان محدودیت موجود در این مناطق استفاده می‌کنند (۱۳).

در تبصره‌ی بند الف ماده ۸۸ ق.م.ا، یعنی فرستادن طفل یا نوجوان به یک مؤسسه آموزشی و فرهنگی به منظور تحصیل

یا حرفه‌آموزی، می‌تواند به الزام به حضور وی در مراکز خاص نیز تعبیر گردد که کلیت آن می‌تواند مجالی برای سوءاستفاده و یا به طور کلی عدم توسل دادگاه‌های اطفال و نوجوانان و کیفری یک ویژه نوجوانان را توجیه نماید. در حقوق انگلستان، یک قرار حضور در مراکز خاص<sup>۲</sup> می‌تواند در دو حالت اعمال گردد، الف؛ بر روی یک کودک و نوجوانی اعمال گردد که در رابطه با هرگونه تخلفی مقصر شناخته شده که در همین حال اگر فرد بالغی چنین جرمی را مرتکب می‌شد حتماً مشمول حکم محکومیت به زندان می‌گشت؛ ب؛ برای کودک و نوجوانی اعمال گردد که برای انجام یک قرار قبلی دادگاه (از جمله عدم پرداخت جریمه) دچار شکست شده باشد. قرارهای حضور در مراکز خاص در ابتدا توسط قانون عدالت کیفری سال ۱۹۴۸ ارائه گردیدند. این قرارها نیازی به رضایت "متخلف" نداشته و حداکثر ساعتی که دادگاه می‌تواند برای آن تعیین نموده به صورت ۳۶ ساعت برای افراد ۲۰-۱۶ ساله و ۲۴ ساعت برای افراد زیر ۱۶ سال می‌باشد. زمان حداقلی برای این قرار ۱۲ ساعت بوده، بجز در موردی که دادگاه تصمیم بگیرد که این زمان برای یک کودک زیر ۱۴ سال، شدید است. نکته‌ی ناظر به ساعت اجرایی، بسیار جالب است و بسته به سن مرتکب می‌تواند مورد استفاده نظام تقنینی و رویه قضایی ایران واقع شود و این نهاد را از اطلاق خارج نماید. زمانی که یک طفل یا نوجوان مشمول قرار حضور در مراکز خاص می‌شود، ملزم می‌گردد که به نحو تعیین شده، به "مرکز مراقبتی" مراجعه نماید (۱۴). در انگلستان و ولز، مراکز مراقبتی معمولاً در ساختمان‌های مدارس بوده و اطفال و نوجوانان ملزم به این هستند که صبح یکشنبه‌ها به آنجا مراجعه نمایند (۱۵). این شکل از اجرایی شدن کیفری، تداعی‌کننده‌ی نوع خاصی از مجازات خصوصی با مشارکت نهادهایی پیراقضایی است که به نظر می‌رسد در عین تناسب با شخصیت محکومان یعنی نوجوانان، خود شکل نوینی از اجرای خصوصی مجازات می‌باشد. به همین دلیل و به منظور نظام‌مندی در اجرا، باید نهاد یا شخصی را برای نظارت بر اجرا در حقوق ایران تعیین

<sup>۲</sup> ATTENDANCE CENTRE ORDERS

<sup>۱</sup> Residential Intermediate Sanctions



نمود که می‌تواند مددکاران اجتماعی، برخی از معلمان مدرسه و یا افسران زن از نیروی انتظامی را شامل گردد.

### ۵-۸-۱. اردوگاه‌های اجباری<sup>۱</sup>

مبنا و فلسفه‌ی تشکیل اردوگاه‌های اجباری در ایالات متحده نیز مانند دیگر پاسخ‌های اجتماع محور، پاسخ به افزایش نرخ جرم نوجوانان و ترس ناشی از این بزهکاران و هدف از آن اصلاح رفتارهای مسأله‌ساز نوجوانان است. بسیاری از افرادی که در این اردوگاه‌ها قرار گرفته آن را همانند دوران سربازی دیده و به این نتیجه رسیده‌اند که زندگی در آنجا از آنها یک مرد خواهد ساخت. در دهه‌ی ۱۹۹۰م نوعی اقبال عمومی به سمت ایجاد اردوگاه‌های اجباری و پذیرش گسترده آنها بوجود آمد، زیرا این پاسخ به طور همزمان، هم توانبخشی و هم مجازات را مدنظر قرار می‌دهد. زمانی که اردوگاه‌های اجباری برای اولین بار بکار گرفته شده، ایالات متحده در دوران پیاده‌سازی سیاست کیفری "سخت‌گیرانه نسبت به جرم" قرار داشت. تا قبل از طرح پاسخ سخت‌گیرانه‌ی اردوگاه اجباری، تنها احکامی که نسبت به نوجوانان سختگیرانه تلقی می‌شد، پاسخ‌هایی بوده که افراد را تا زمان سن بلوغ در مدارس آموزشی ایالتی نگهداری می‌نمودند (۱۶).

همچنین در نظر نوجوانان کشور آمریکا، اردوگاه‌های اجباری به عنوان یک حبس دشوار تلقی می‌شود، زیرا در دوره‌های کوتاه مدتی (۶۰، ۹۰ یا ۱۸۰ روزه) به مانند حبس، در زندانی که از انضباطی شبیه به اردوگاه نظامی پیروی می‌کند، اقامت می‌نمودند. در قالب این پاسخ غالباً مشاوره گروهی مرتبط با مواد مخدر و مضرات آن، خدمات عمومی، مراقبت‌های روانی و جسمانی، مراقبت‌های پس از خروج و کلاس‌های آموزشی متعددی مدنظر قرار می‌گیرند. نظم و مقررات اتخاذی در این اردوگاه‌ها بسیار دقیق است و جنبه‌های مختلف رفتاری محکومان را مورد توجه قرار داده است (۱۷).

مطالعات متعددی در رابطه با اردوگاه‌های اجباری صورت گرفته است. به موجب این تحقیقات، ارزیابی نتایج برخی از برنامه‌های مشخص و فراتحلیل‌هایی نیز با هدف سنجش میزان

اثربخشی این اردوگاه‌ها بر کاهش تکرار جرم انجام گرفته‌اند. آنچه بدست آمده این است که اردوگاه‌های اجباری به سبک نظامی اثر کمی بر روی تغییر رفتار بزهکاران داشته به ویژه چنانچه مراقبت پس از خروج از این مراکز وجود نداشته باشد یا ناقص صورت گیرد، این اثربخشی بسیار کمتر نیز خواهد شد. به اعتقاد یکی از نویسندگان، کسی که در این اردوگاه‌ها دارای انضباط نظامی شده، پس از این دوران نیز مجدداً در محله‌های خود به توزیع مواد مخدر و بزهکاری روی می‌آورد. حتی اگر معتقد باشیم که این اردوگاه‌ها اثربخشی مثبتی داشته‌اند، اما این اثربخشی کوتاه‌مدت و ناپایدار خواهد بود. نکته‌ای که در حقوق کیفری آمریکا بسیار عجیب است اینکه، با وجود اثربخشی اندک این اردوگاه‌ها در کاهش تکرار جرم-البته در مواردی نیز باعث افزایش جرم شده‌اند، ولی کماکان میلیون‌ها دلار در سرتاسر کشور برای اجرای اردوگاه‌های اجباری هزینه می‌شود. در نهایت و پس از این تحقیقات، نهاد سیاست‌گذاری عمومی ایالت واشنگتن نیز به این نتیجه رسید که اردوگاه‌های اجباری در کاهش جرم و هزینه‌های نظام عدالت کیفری کارآمد نبوده‌اند (۱۸). بنابراین، مولفه‌هایی که بنا بر این تحقیقات، از اثربخشی این پاسخ کاسته‌اند و باید مدنظر حقوق کیفری ایران قرار بگیرند عبارتند از: نظامی‌گری حاکم بر این پاسخ، ضعف مراقبت پس از خروج از این اردوگاه‌ها، ضعف توانبخشی بزهکاران در قالب این پاسخ و غیره. هرچند که نتایج عموماً نامناسب و آثار مثبت اندک از این نهاد باعث خواهد شد که نتیجه‌ی مطالعه‌ی تطبیقی و اشاره به نکات فوق خود از نوعی عدم استفاده از این نهاد در ایران حکایت داشته باشد. اما نکته‌ی بسیار مهم آن است که هم زمانی نگهداری در این مکان‌ها و احتساب یا کسر مدتی از مدت نوجوانان پسر مشمول خدمت سربازی می‌تواند نه تنها به حال خود نوجوانان مناسب خواهد بود، بلکه از بسیاری هزینه‌های غیرضروری نگهداری خواهد کاست.

از منظر مراقبت بر نوجوانان، در نظام کیفری ایران، بند ب ماده ۸۸ ق.م.ا چنین مقرر نموده است که در صورت عدم صلاحیت والدین، اولیاء یا سرپرست قانونی طفل یا نوجوان، این افراد بزهکار به اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگری که

<sup>۱</sup> Boot camps

این اردوگاه‌ها کاملاً محصور بوده و توسط نگهبانان نیز مورد محافظت قرار می‌گیرند (۱۹).

تحقیقات مرتبط با ارزیابی تأثیر اردوگاه‌ها و مزارع تعلیق اجباری کالیفرنیا بر این نظر هستند که: این اردوگاه‌ها و مزارع، با ایجاد نظارت شدید و بازسازی رفتاری، فرصتی را برای نوجوانان به منظور کسب یک دیپلم یا توسعه آموزش عمومی و یادگیری یک مهارت حرفه‌ای فراهم می‌سازد. اردوگاه روث<sup>۲</sup> یعنی تنها اردوگاه آتش کالیفرنیا در بخش لس آنجلس قرار گرفته است. در این اردوگاه، نوجوانان با بخش جنگلداری کالیفرنیا برای مبارزه با آتش‌سوزی در جنگل همکاری می‌کنند؛ افراد مقیم این اردوگاه پسرانی هستند که در رابطه با تعلیق مراقبتی سنتی و دیگر ضمانت‌های اجرایی بینابین دچار شکست شده‌اند. این اردوگاه با ارثه‌ی تسهیلات به افراد بین ۶ تا ۱۲ سال، حداکثر می‌تواند به ۹۰ نفر خدمات ارائه نماید (۱۲).

در حقوق کیفری ایران این اردوگاه‌ها مصداق قانونی نداشته و در حقوق آمریکا نیز ارزیابی‌های کمی در رابطه با نتایج اردوگاه‌های تعلیق مراقبتی انجام گرفته است. یک تحقیق در سال ۲۰۰۸ بر این نظر بوده که ارزیابی‌های نتایج این برنامه‌ها بسیار دشوار بوده چرا که داده‌ها به آسانی برای برنامه‌ها در دسترس نیستند. با این حال پالمرو و ودگ در سال ۱۹۸۴ داده‌های بدست آمده از هر اردوگاه تعلیق مراقبتی در ایالت کالیفرنیا را مورد بررسی قرار دادند. آنها به صورت تصادفی جمعیتی شامل ۲,۸۳۵ نوجوان (هم آنهایی که به صورت موفقیت‌آمیز دوره اردوگاه را به پایان رسانده و هم آنهایی که در آنجا دچار شکست شده) را مطالعه کردند تا ببینند که آنان طی دو سال پس از آن مرتکب جرم شده‌اند یا خیر. به اعتقاد این نویسندگان، این اردوگاه‌ها به هدف فراهم ساختن گزینه‌های جایگزین بجای قرار دادن نوجوانان در نهادهای اصلاحی ایالتی به بخش‌های ایالتی کمک کرده است، اما باعث ایجاد کاهشی قابل توجه در ارتکاب دوباره جرم نگردیده‌اند و تقریباً دو سوم (۶۵ درصد) از نوجوانانی که به این اردوگاه‌ها

دادگاه مصلحت بداند تسلیم می‌شوند. بنابراین امکان جدا کردن طفل یا نوجوان از خانواده به عنوان یک اقدام تأمینی و تربیتی قابل اجرا در محیط اجتماعی آن هم با شرایطی، در حقوق کیفری ایران نیز ممکن شده است. اما به طور کلی در حقوق کیفری ایران مراقبت فیزیکی از بزهکار طفل یا نوجوان آن هم به طور خاص و از سوی یک مقام خاص پیش‌بینی نشده است. به عنوان مثال سپردن به والدین یا اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگر در بندهای الف و ب ماده ۸۸ خود نوعی مراقبت است؛ ولی باید مدنظر داشت که اگر والدین وجود نداشته یا اشخاص دیگر حاضر به قبول آن بزهکار نباشد این مراقبت به نحو صحیح و عملی ممکن نیست و هیچ نهاد دولتی در مقام حمایت در این راستا گام برنخواهد داشت. وضعیت سازمان‌های بهزیستی نیز در این نحو از مراقبت منوط به وجود شرایط خاصی است و با بررسی آرای قضایی صادره از سوی محاکم اطفال و نوجوانان، نمی‌توان موردی را یافت که در قالب پاسخ رفتار معارض قانون و به حکم دادگاه، بهزیستی مکلف به نگهداری طفل یا نوجوان شده باشد.

### ۵-۸-۲. اردوگاه‌های تعلیق مراقبتی<sup>۱</sup>

رویکرد "سختگیری کیفری منجر به هدایت متخصصان حوزه عدالت نوجوانان به سوی بکارگیری برخی از ضمانت‌های اجرایی اجتماع محور مانند اردوگاه‌های تعلیق اجباری در دهه ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ گردید. احتمالاً مشهورترین اردوگاه‌ها و مزارع تعلیق مراقبتی نوجوانان، آنهایی بوده که در کالیفرنیا ایجاد و بکار گرفته شده‌اند. بخش‌های تعلیق مراقبتی در ابتدا این اردوگاه‌ها را به عنوان ابزاری به منظور ایجاد خانه برای بزهکاران خطرناک نوجوان، آن هم با هدف جلوگیری از ارسال آنان به سازمان نوجوانان کالیفرنیا در نظر می‌گرفتند. نوجوانان برای دوره‌های زمانی بین سه ماه تا یک سال به این اردوگاه‌ها اعزام می‌شوند. اردوگاه‌های تعلیق مراقبتی معمولاً در مناطق روستایی (و گاهی اوقات مناطق دوردست) تأسیس می‌شوند. افراد حاضر در آنجا در خوابگاه‌های متوسط تا بزرگ زندگی کرده و تحت نظارت منظم در همه روزهای هفته قرار دارند.

<sup>2</sup> Camp Routh

<sup>1</sup> Probation camps

نیز تضمین نمایند. از همین رو، تصمیم‌گیری از سوی دادگاه‌های عادل و بی‌طرف به شرکت‌های با دغدغه‌ی سوددهی تفویض می‌شود که از نظر آنها بزهکاران ابزاری برای درآمدزایی هستند (۲۳).

### ۵-۹-۱. چالش‌های ساختاری - اجرایی

به موجب برخی از مطالعات میدانی صورت گرفته در برخی از ایالت‌های آمریکا، میزان تکرار جرم از سوی محکومانی که در این مراکز بوده‌اند بسیار بیشتر از محکومان نهادهای اصلاح‌مدار دولتی بوده‌اند. به اعتقاد برخی، یکی از دلایل مهم این امر مدل تجاری حاکم بر این نوع مراکز است که از طولانی شدن زمان سود می‌برند (۶). به نظر می‌رسد که با دقت در شیوه‌های اجرای خصوصی پاسخ‌های اصلاح‌مدار در آمریکا، دلیل میزان تکرار جرم را به چند عامل اجرایی مرتبط می‌گردد که در ادامه تبیین می‌شود. در حقوق کیفری آمریکا با تأیید بسیاری از تحقیقات علمی، می‌توان استعمار اقتصادی، فرهنگی و حاکمیت نژادپرستی در زندان‌های خصوصی روزافزون را شاهد بود. حتی به اعتقاد بسیار از پژوهش‌های میدانی در آمریکا، اجرای زندان‌های خصوصی به نوعی کنترل نژادپرستانه تبدیل شده است که در آن صرفاً جوانان سیاه‌پوست با یک مجرای قانونی از جامعه طرد شده و دور نگهداشته می‌شوند. به اعتقاد برخی از نویسندگان در آمریکا، زندان‌های خصوصی یا خصوصی‌سازی زندان‌ها، با هدف کاهش هزینه‌های نظام عدالت کیفری و کاهش جمعیت کیفری ظاهر شده‌اند اما این نهادهای اصلاحی خصوصی<sup>۲</sup> یا ندامتگاه‌های خصوصی چندان نتوانسته‌اند در کاهش تکرار جرم موثر واقع گردند و به دلیل وجود چالش‌های مختلف، علی‌رغم هزینه‌های بسیار بالا تحقق اصلاح زندانیان و کاهش تکرار جرم آنان را به دنبال نداشته‌اند (۲۴).

در حقوق کیفری ایران چالش ساختاری به گونه‌ی دیگری خودنمایی می‌کند و آن اینکه، بدون یاد کردن از سیاست خصوصی اجرای تدابیر ارفاق‌آمیز، نهادهایی فعالیت می‌کنند که سازوکار اجرایی آن در جهت ارزیابی میزان انطباق

فرستاده شده طی ۴۸ ماه پس از آزادی، دوباره دستگیر شده‌اند. ۱۶ درصد از آنها دست به ارتکاب تخلفی جدید و خشونت بار زده و ۲۹ درصد از آنها هم راهی یک نهاد اصلاحی ایالتی گردیده‌اند (۲۰).

### ۵-۹. چالش‌های اجرای مجازات‌های اصلاح‌مدار

#### اجتماعی از سوی نهادهای خصوصی

از جمله ابتدائی‌ترین چالش قابل توجه در این خصوص به رقابت بین شرکت‌های خصوصی متولی تعلیق مراقبتی مرتبط است، زیرا رقابت آنها برای قراردادهای سودآور و انحصاری با دادگاه‌های محلی می‌تواند باعث ایجاد فساد در مقامات دادگاه و مقامات شرکت شود (۲۱). به عنوان مثال یک شرکت خصوصی متولی تعلیق مراقبتی در آلاباما محکوم را مکلف می‌نمود تا برای شرکت در برنامه‌ی اصلاح اخلاقی<sup>۱</sup> ۲۴۰ دلار بپردازد. به عنوان مثال، یک شرکت خصوصی متولی تعلیق مراقبتی در آیداهو به دلیل اتهامات سودآوری و تحمیل هزینه‌های غیرقانونی ده سال تعطیل شد. به همین ترتیب، در تنسی، شرکتی مشابه چنان مشتاقانه اقدام به اخذ هزینه از بزهکاران کرده‌اند که برخی از آنها از ترک خانه خود خارج می‌ترسیدند. در آلاباما و می‌سی‌سی‌پی نیز از شرکت‌های بزرگ خدمات اصلاح قضایی، بارها به جرم اخاذی و برخی دیگر اتهامات شکایت شده است. لذا با نظر به این مثال‌های عملی در آمریکا می‌توان فقدان نظارت و شفافیت در اجرای مجازات‌های اصلاح‌مدار از سوی نهادهای خصوصی را مشهود یافت (۲۲).

یکی دیگر از مشکلات شرکت‌های خصوصی متولی مجازات‌های اصلاح‌مدار، روند روزافزون "گسترش شبکه عدالت کیفری" است: زیرا به اعتقادی باعث شمول افراد بیشتر در مدتی طولانی در سیستم دادرسی کیفری می‌شود. لذا به رغم اینکه بزهکاران محکوم پشت میله‌های زندان نیستند اما شرکت‌های خصوصی با پوشانیدن ابزارهای نظارتی و تعیین برنامه‌های درازمدت اصلاح‌مدار بر این افراد سعی بر آن دارند تا در عین روانه کردن محکومان به جامعه سودآوری خود را

<sup>2</sup> Private correctional institutions

<sup>1</sup> Moral Reconciliation Therapy

کرده‌اند و جایگاهی برای اعتراض محکومان نسبت به شیوه تعامل این نهادها به رسمیت نشناخته است.

### ۵-۹-۱-۲. مکان‌های دورافتاده‌ی نهادهای خصوصی

#### اصلاح‌مدار

با توجه به دغدغه‌ی مالی حاکم بر موسسات خصوصی متولی سیاست‌های اصلاح و درمان، این مکان‌ها در قسمت قابل توجهی از ایالت‌های آمریکا و بسیار دور از خانواده‌های محکومان و شهرهای محل سکونت تأسیس شده‌اند. یکی از چالش‌های قابل طرح در حقوق کیفری ایران را می‌توان در اشتغال‌زایی مددجویان در مناطق صنعتی دورافتاده‌ای بیان نمود که از سوی بنیاد تعاون زندانیان و در جهت اجرای نیمه‌آزادی برای محکومان معرفی و پیشنهاد می‌شود. زیرا از یک سو تلاش استفاده حداکثری محکومان از چنین نهادهای اصلاح‌مدار است، اما در عین حال در محکومیت بسترهای پیاده‌سازی وجود ندارد و محکوم به ناچار برای بهره‌مندی از این تدابیر اصلاحی، دورافتادگی را متحمل می‌گردد. ماده ۱۹ از آیین‌نامه نحوه اجرای قرار تعلیق اجرای مجازات، آزادی مشروط، قرار تعویق صدور حکم، نظام نیمه‌آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه‌های الکترونیکی و جایگزین‌های حبس مصوب ۱۳۹۸ بر عدم وجود فاصله مکانی تأکید کرده است زیرا به نظر می‌رسد که می‌تواند مانعی در مسیر اصلاح محکومان ایجاد نماید «حکم نیمه‌آزادی وفق تبصره (۳) ماده (۵۱۳) قانون آیین دادرسی کیفری باید در محل اقامت محکوم‌علیه اجرا شود، مگر اینکه اجرای حکم مزبور در محل اقامت وی مقدور نباشد یا موجب مفسده باشد که در این صورت بنا به تقاضای قاضی اجرا و موافقت دادگاه نسبت به تغییر محل اجرای حکم اقدام می‌شود».

### ۵-۹-۱-۳. نابرابری نژادی از سوی نهادهای خصوصی

#### متولی اصلاح و درمان

زندان‌های خصوصی نسبت به نهادهای دولتی بیشتر افراد رنگین پوست را در خود جای می‌دهند، واقعیتی که پیامدهای نگران‌کننده دارد. نگاهی که به چنین افرادی می‌شود آن است

فعالیت‌های آنها با رهیافت‌های کیفرشناختی، با ویژگی‌های نهادهای اصلاح‌مدار مبهم است. به عنوان مثال در جهت اجرای نظام نیمه‌آزادی نبضه‌های ۱ و ۲ از ماده ۱۴ آیین‌نامه نحوه اجرای قرار تعلیق اجرای مجازات، آزادی مشروط، قرار تعویق صدور حکم، نظام نیمه‌آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه‌های الکترونیکی و جایگزین‌های حبس مصوب ۱۳۹۸ از "بنیاد تعاون زندانیان" و همچنین "کارگاه‌ها و آموزشگاه‌های وابسته به بنیاد تعاون زندانیان" یاد شده است. این در حالی است که این بنیاد نهادی خیرخواهانه است و اگرچه اساسنامه آن مولفه‌های موثری را در زمینه حمایت از مددجویان مدنظر قرار داده است، اما ساختار این نهاد باید در قالب خارج از نظام قضایی یا درون آن بودن و همچنین نوع تعامل با نهادهای قضایی مشخص گردد. یا تکثر نهادهای پذیرنده‌ی مقرر در ماده ۴ از آیین‌نامه اجرایی ماده ۷۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۳، نشانگر دوبعدی بودن دولتی و خصوصی بودن اجرای نهادهای اصلاح‌مدار است.

### ۵-۹-۱-۴. خشونت در اعمال برنامه‌های اصلاح‌مدار

به موجب شکایت‌های صورت گرفته چنین ادعا شده است که در این مراکز خصوصی چندین مورد حمله جنسی به یک زن توسط افسران متولی اصلاح صورت گرفته ولی نادیده گرفته شده است. منابع متعدد مرکز بازداشت هارول را به عنوان یک مؤسسه خارج از کنترل قاچاق، اخاذی و سوء‌مصرف مواد مخدر توصیف کرده‌اند. برخی از شکایت‌ها نیز حکایت از این واقعیت دارند که عضو خانواده آنها در حین طی محکومیت خود در مراکز خصوصی متولی اصلاح و درمان، تحت مراقبت‌های پزشکی نادرست قرار گرفته است و این امر منجر به مرگ آن محکوم شده است. در رویه قضایی ایران می‌توان مواردی از وقوع خشونت، در معنای وسیع کلمه با ابعاد مختلف، را از سوی برخی از نهادهای پذیرنده متولی اجرای خدمات عمومی رایگان موضوع ماده ۷۹ ق.م.ا و آیین‌نامه اجرایی آن تصدیق نمود. احتمال تکرار خشونت‌ها در چنین نهادهایی بدان دلیل است که مقررات مرتبط به شکلی تک بُعدی، صرفاً به اعلام گزارش از سوی نهادهای پذیرنده اشاره

و امکانات را پایین آورده و تحت تأثیر قرار می‌دهد (۲۱). با این وجود، در دو بُعد مهم به شرح ذیل این چالش‌های مالی - اقتصادی در زمینه عملکرد این مراکز قابل تصور است.

#### ۵-۹-۲-۱. ابهام در صرفه‌جویی هزینه‌ها برای نظام

##### عدالت کیفری

با نظر به اینکه این مراکز اصلاح‌محور خصوصی با مشکلات قابل توجه ساختاری روبه‌رو هستند، و ابهام در عملکرد مثبت آنها وجود دارد، به نظر می‌رسد که تحقق تکرار جرم پس از عدم تحقق اصلاح و درمان هزینه‌ی مضاعفی را بر نظام عدالت کیفری تحمیل می‌نماید. به موجب مطالعات مختلف در حقوق آمریکا، در بهترین حالت، میزان صرفه‌جویی ارزی از سوی این مراکز بسیار ناچیز است و در مقایسه با شعارهای آن غیرقابل اعتنا به نظر می‌رسد. به اعتقادی دیگر، همین نظارت از سوی دولت بر نهادهای خصوصی متولی اصلاح محکومان خود برای دولت هزینه بردار است. این مراکز به عنوان مالیات‌دهندگان دولت و همچنین نهادهایی که در صدد سود خود و پرداخت مالیات هستند باعث حاکمیت مولفه‌های مالی متفاوت و پیچیده‌ای از ضرر به دولت از طریق عدم پرداخت مالیات و غیره می‌شود. مطالعات مبتنی بر فراتحلیل‌ها در برخی از دانشگاه‌های آمریکا نشان داده‌اند که نه کاهش هزینه‌ها و نه ارائه‌ی خدمات بهتر از سوی این مراکز تضمین نشده است (۲۵).

#### ۵-۹-۲-۲. تحمیل هزینه‌های سنگین بر خانواده‌های

##### محکومان

یکی از نتایج و معضلات قابل توجه این سیستم از اجرای مجازات در آمریکا به نوع تحمیل هزینه بر خانواده‌های بزهداران محکوم است. با نظر به اینکه عمده‌ی محکومان با حمایت خانوادگی قابل قبولی برخوردار نیستند و یا فاقد خانواده و حامی هستند این هزینه‌ها بسیار سنگین بوده و تأثیری منفی بر اهداف این نوع از سیاست‌های اجرای مجازات در پی دارد (۶). در راستای همین رویکرد است که بند پ از ماده ۸ آیین‌نامه نحوه اجرای قرار تعلیق اجرای مجازات، آزادی

که تنها استفاده‌ای قابل قبول از این افراد سرمایه‌گذاری اقتصادی و کسب درآمد از آنها می‌باشد (۶). حتی میزان بالای حضور این افراد در چنین موسساتی نشان از کمبود دسترسی به خدمات آموزشی مختلف دارد. حضور آنان در این نهادهای خصوصی این نگرش را تقویت می‌کند که آنان نه به عنوان شهروندان شایسته خدمات عمومی اصلاح‌مدار، بلکه به عنوان منبع دستیابی به سود تلقی می‌شوند. هنگامی که مجازات کیفری جامعه‌محور از دولت‌های محلی برداشته می‌شود و به شرکت‌های بی‌طرف و خصوصی واگذار می‌شود، همه‌چیز و همه‌کس رنج خواهد برد. لذا اعطای این قدرت به صاحبان سهام سود اقتصادی هزینه‌های سنگینی را برای حقوق جامعه، مشروعیت مجازات و کنترل محلی و دموکراتیک بودن جامعه رقم می‌زند.

#### ۵-۹-۱-۴. پیاده‌سازی ضعیف تدابیر اصلاحی نسبت به

##### محکومان

به عنوان مثال در مرکز بازداشتگاه جک هارول در واکو تگزاس چنین ادعا شده است که کارمندان در آنجا به طور مرتب از معالجه بهداشت روانی محکومان، داروهای ضروری و مراقبت‌های پزشکی از زندانیان خودداری می‌کنند و برای کتمان این واقعیت از اسناد جعلی استفاده می‌کردند. به طور کلی در حقوق کیفری ایران، گزارش‌های مرتبط با زندان‌ها و شرایط اصلاح‌محوری در آنها بسیار اسفناک اعلام شده است، اما نباید این شرایط حداقل در مراکز اصلاحی خارج از زندان، از جمله نهادهای پذیرنده‌ی خصوصی و دولتی و یا بنیاد تعاون زندانیان وجود داشته باشد.

#### ۵-۹-۲. چالش‌های مالی - اقتصادی

بیشتر بزهداران، که تمایل به احیای وضعیت اقتصادی خود دارند، بقیه عمر خود را صرف تلاش برای پرداخت بدهی خود به عدالت کیفری می‌کنند. عدم توزیع صحیح دارو، عدم دسترسی به آب آشامیدنی، سلول‌هایی با مکانیسم قفل شکسته و سرویس‌های بهداشتی و حمام‌های غیراستاندارد از جمله مواردی است که دغدغه درآمدزایی کیفیت ارائه خدمات

شفافیت، نظارت و پیاده‌سازی قوانین به طور دقیق، از اعمال سلیقه‌ای مجازات بر مجرمین توسط نهادهای خصوصی جلوگیری گردد. اجرای این فرایند و تضمین حقوق مجرمین در طی آن، زمینه‌ساز اصلاح این افراد، بازگشت آنها به اجتماع و عدم تحقق دوباره‌ی جرم توسط آنهاست که البته رسالت اجرای مجازات نیز همین است.

در این راستا ضروری است نهادهای خصوصی دائماً در طی زمان و به صورت معین، جوابگوی عملکرد خود باشند. برای تحقق این امر تعیین نمودن دایره وظایف و اختیارات نهادهای مزبور، پاسخگویی مستمر به دستگاه قضایی - به خصوص قاضی اجرای احکام - و همینطور تعیین مجازات لازم برای تخلفات ضروری است. در ادامه با در نظر گرفتن نتایج نامطلوب سیستم حقوقی آمریکا که نتیجه‌ی منفعت‌محوری موسسات خصوصی است، اندیشمندان دریافتند که برای افزایش بازدهی کیفر و اجرای عادلانه‌ی آن، مدنظر قرار دادن بافت‌های محلی به جای شرایط موسسات غیردولتی، نتایج بهتری در پی دارد؛ زیرا که بافت‌های مذکور، ظرفیت به کارگیری اقدامات ترمیمی را با استفاده از سیستم‌های نظارتی داخلی دارند و می‌توانند اثرات زیادی بر حرکت به سمت اهداف مجازات داشته باشند. با الهام از سیستم مذکور و پوشش دادن عیوب آن، در ایران نیز می‌توان با بهره‌گیری از ظرفیت‌های بومی توأم با استفاده از قابلیت‌های بخش خصوصی، چهارچوبی متناسب با مقتضیات کشور طراحی و اجرا نمود. در حقوق ایران، سیاست خصوصی‌سازی مجازات‌ها به صورت غیرمنسجم انجام یافته و به نظر می‌رسد طرح راهکارهای اجرایی برای سامان دادن و استفاده اثربخش از رویکرد مزبور لازم و ضروری است. از جمله آنها می‌توان به این موارد اشاره کرد: وضع قوانین لازم و متناسب برای نهادهای خصوصی مجری و مجازات‌های اصلاح‌مدار، تعیین چهارچوب وظایف و اختیارات موسسات مزبور، مشخص نمودن مقررات حاکم بر فضای ارتباط متقابل میان دستگاه قضایی و موسسات مجری مجازات، تعریف کردن سازمانی در ساختار سازمان زندان‌ها و پایین دست آن به منظور ارزیابی، نظارت و اجرای

مشروط، قرار تعویق صدور حکم، نظام نیمه‌آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه‌های الکترونیکی و جایگزین‌های حبس مصوب ۱۳۹۸ یکی از دستوره‌های حین تدابیر اصلاحی را پرداخت نفقه قرار داده است. بدین تعبیر، اصلاح محکوم نباید به تباهی شرایط مالی خانواده و افراد واجب‌النفقه‌ی وی منتهی شود.

## ۶. نتیجه‌گیری

به منظور کاهش حداکثری دامنه‌ی نظام قضایی، می‌توان از بیشترین میزان بازدهی نهادهای خصوصی در این زمینه بهره جست. در نظام حقوق آمریکا ادارات خاصی به این منظور ایجاد گشته‌اند که با حضور و زیر نظر یک مقام قضایی فعالیت می‌کنند و بدین وسیله بخش قابل توجهی از فرآیند اجرای مجازات جامعه‌مدار و اصلاحی به نهادهای غیردولتی واگذار گشته است. از این رو یکی از چالش‌های اصلی رویکرد خصوصی‌سازی مجازات‌ها، تعیین مصادیق و مجازات‌های قابل واگذاری و غیرقابل واگذاری به بخش خصوصی، با توجه به مقتضیات آنهاست. با در نظر گرفتن قوانین و مقررات ایران، مانند آیین‌نامه نحوه‌ی اجرای قرار تعلیق اجرای مجازات، آزادی مشروط، قرار تعویق صدور حکم، نظام نیمه‌آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه‌ی الکترونیکی و جایگزین حبس مصوب ۱۳۹۸ می‌توان دریافت که فضای لازم برای فعالیت نهادهای خصوصی در مجاورت نهادهای قضایی فراهم است. برای شرح بیشتر می‌توان به موارد متعددی همچون قرار تعویق صدور حکم، نظام نیمه‌آزادی، تعلیق اجرای مجازات و خدمات عمومی رایگان (در آیین‌نامه ماده ۷۹ ق.م.ا) اشاره نمود که در اجرای آنها استفاده از نهادهای غیردولتی در نظر گرفته شده است. اما در گام بعدی و در فاز اجرایی، سازوکار قانونی با سکوت مواجه است که در عمل می‌تواند موجب برخورد سلیقه‌ای و به دور از عدالت دستگاه‌های خصوصی با توجه به رویکرد منفعت‌محور آنها گردد. از سوی دیگر، اجرای این سیاست در سایر نظام‌های حقوقی از جمله آمریکا عملاً اثبات کرده است که سیاست و تقنین مطلوب برای پیاده‌سازی و تحقق اهداف این رویکرد کافی نبوده و نیاز است با افزایش



یک شکل مجازات‌ها در نهادهای متولی اجرای پاسخ‌های اجتماعی.

#### ۷. تقدیر و تشکر

از تمام عزیزانی که در تهیه و تدوین این مقاله مساعدت و همکاری نمودند تقدیر و تشکر می‌کنم.

#### ۸. سهم نویسندگان

کلیه نویسندگان به صورت برابر در تهیه و تدوین پژوهش حاضر مشارکت داشته‌اند.

#### ۹. تضاد منافع

در این مقاله هیچگونه تضاد منافی وجود ندارد.

## References:

1. Parchami D, Derakhshan F. Examining social penalties alternatives for imprisonment and crime reduction. *Journal of Sociological Studies*. 2018;11(40):49-68.
2. Khaksar D, Gholami H. Effective Factors on Adjudicating Alternatives to Imprisonment. *Journal of Criminal Law Research*. 2019;7(26):9-40. (Persian).
3. Haji Dehabadi A, Jalilzade M. Formation of private prisons: A Comparative study in Iran and United States. *Legal Journal of Justice*. 2013;77(83):9-34. (Persian).
4. Kalanfar M. Privatization of prisons in Iranian criminal law. *Studies in Political Science. Law and Jurisprudence*. 2017;3(4):40-9. (Persian).
5. Cullen FT, Jonson CL, Stohr MK. The American prison: Imagining a different future. Thousand Oaks: Sage Publications; 2014.
6. Appleman LI. Nickel and dined into incarceration: Cash-register justice in the criminal system. *Boston College Law Review*. 2016;57(5):1483-541.
7. Lindsey AM. Punishment and Privatization: Examining the Theoretical Logic and Consequences of Privatized Corrections. Florida: Florida State University; 2018.
8. Cole G, Smith C, DeJong C. Criminal Justice in America. Washington: Cengage Learning; 2021.
9. Aviram H. Are We Still Cheap on Crime? Austerity, Punitivism, and Common Sense in the Trump/Sessions/Barr Era. *Hastings Journal of Crime and Punishment*. 2020;1(1):32-3.
10. McGowan MJ. Location, Location, Mis-Location: How Local Land Use Restrictions Are Dulling Halfway Housing's Criminal Rehabilitation Potential. *The Urban Lawyer*. 2016;48(2):329-63.
11. Harris D, Henzel C. For-Profit Prisons. London: Abdo Publishing; 2019.
12. Graphia N. Louisiana Children's Code 2020. Louisiana: Gulf Coast Legal Publishing LLC; 2020.
13. Clear T, Reisig M, Cole G. American Corrections. London: Cengage Learning; 2021.
14. Davies P, Wyatt T. Crime and Power. London: Springer; 2020.
15. Gaitán L, Fernandes N, Pechtelidis Y, Tomás C. Children's lives in Southern Europe: contemporary challenges and risks. London: Edward Elgar; 2020.
16. Horton R. Critical Perspectives on Social Justice in Speech-Language Pathology. London: IGI Global; 2021.
17. Lewandowski C, Bumgarner J. Criminal Justice in America: The Encyclopedia of Crime, Law Enforcement, Courts, and Corrections. London: ABC-CLIO; 2020.
18. Pearlman MG, Kosiak D. Legal aspects of corrections management. London: Jones & Bartlett Publishers; 2021.
19. Roberson C, Azaola E. Juvenile Delinquency: Why Do Youths Commit Crime? London: Rowman & Littlefield Publishers; 2021.
20. Wedge R, Palmer T. California's juvenile probation camps: A validation study. California: University of California Irvine; 1994.
21. Mamun S, Li X, Horn BP, Chermak JM. Private vs. public prisons? A dynamic analysis of the long-term tradeoffs between cost-efficiency and recidivism in the US prison system. *Applied Economics*. 2020;52(41):1-13.
22. Deisler FJ. Group therapy approaches for working with criminal justice clients. New York: American University & College Press; 2010.
23. Ax RK, Fagan TJ. Correctional mental health: From theory to best practice. New York: SAGE Publications; 2010.
24. Siegel L, Bartollas C. Corrections Today. Washington: Cengage Learning; 2015.
25. Siegel LJ, Worrall JL. Essentials of criminal justice. Washington: Cengage Learning; 2018.

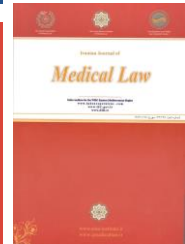


The Iranian Association  
of Medical Law

MLJ

Medical Law Journal  
2021; Legal Innovation

Journal Homepage: <http://ijmedicallaw.ir>



## ORIGINAL ARTICLE

# Feasibility study Private Enforcement of Alternative Social Correction Penalties in Iranian Law with a Comparative Study of Practical Experiences in American Law

Ezatollah Khorshidi <sup>1</sup>, Mohsen Shekarchizadeh <sup>2\*</sup>, Razieh Ghasemi Kahriz Sangi<sup>3</sup>

1. PhD student in Criminal Law and Criminology, Department of Law, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Law, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Law, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran - Department of Law, Tiran Branch, Islamic Azad University, Tiran, Iran.

## ARTICLE INFORMATION

**Received:** 21 February 2021

**Accepted:** 20 July 2021

**Published online:** 2 October 2021

### Keywords:

Privatization

Alternative Punishments

Iranian Law

US Law

## ABSTRACT

**Background and Aim:** The transfer of punishment to the private sector has been repeatedly criticized. Nevertheless, private sector involvement in alternatives to imprisonment or social punishment is on the rise. In the United States, private sector participation in this group of punishments is very significant. In Iranian law, however, this approach is heavily criticized. Nevertheless, the tendency towards this approach can be considered in line with some ideas in criminal law and some regulations. Examining the context of implementing private sector involvement in social penalties first requires addressing the examples of social penalties in the law of different countries, which in this study is the main focus of the American legal system. In the next step, we have tried to examine the implementation contexts of this approach in Iran.

**Materials and Methods:** This research is of theoretical type and the research method is descriptive-analytical and the method of data collection is library and has been done by referring to documents, books and articles.

**Results:** The findings of the present study show that outsourcing the implementation of some correctional responses to private institutions can have many benefits. Among them, the use of specialized and efficient forces of the private sector in order to increase the efficiency and effectiveness of punishment is a means to achieve the goals of participatory policy and reduce the inflation of the judicial system in the execution of punishments. Consequently, a valuable step can be taken towards the goals of social punishment.

**Ethical considerations:** In order to organize this research, while observing the authenticity of the texts, honesty and fidelity have been observed.

**Conclusion:** Assigning some of the punishments to the private sector, due to the prevailing interest-based perspective in this sector, can lead to challenges such as lack of justice, profiteering of convicts and exerting more pressure than the offender deserves. But on the other hand, by making a few changes and improvements, in addition to eliminating the disadvantages of this system, its benefits can be used. For example, increasing the strength of the oversight system, transparency and openness in how to execute case and specific punishments and examining the shortcomings and shortcomings in certain time periods, can address these challenges. In Iran, due to the infancy of this approach, it is necessary to further study its various dimensions, as well as to cover legal gaps in this field.

### \* Corresponding Author:

Mohsen Shekarchizadeh

**Address:** Department of Law,  
Najafabad Branch, Islamic Azad  
University, Najafabad, Iran.

**Postal Code:** 85141-43131

**Telephone:** 31-42292929

**Email:** Mohsen.Shekarchi@gmail.com

© Copyright (2018) Iranian Association of Medical law, Tehran, Iran.

### Cite this article as:

Khorshidi E, Shekarchizadeh M, Ghasemi Kahriz Sangi R. Feasibility study Private Enforcement of Alternative Social Correction Penalties in Iranian Law with a Comparative Study of Practical Experiences in American Law. *Medical Law Journal* 2021; Legal Innovation.